

DÜBEN, GUSTAF VON
LILJEWALCH, P. O.

**Protokoll vid högstsallig konung Oscar den
förstes liköppning på Stockholms slott den
12 Juli 1859.**

Stockholm
1859

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

Hist. Sv.
CXLII
vsk
(18)

**Protokoll vid Högstsalig Konung OSCAR DEN FÖR-
STES Liköppning på Stockholms Slott
den 12 Juli 1859.**

(Aftryck utur *Hygiea*).

År 1859 den 12 Juli klockan tio förmiddagen för-
rättades å Stockholms Slott, uppå Hans Maj:t vår nu re-
gerande Allernådigste Konung CARL DEN FEMTON-
DES Nådiga befallning, liköppning å liket efter Högstsalig
Konung OSCAR DEN FÖRSTE.

Uppå kallelse af Hans Excellens Riksmarskalken
Herr Grefve LEWENHAUPT hade vid detta tillfälle derstä-
des sig infunnit, jemte Hans Excellens Riksmarskalken Herr
Grefve LEWENHAUPT, nedan uppräknade Herrar och Män,
nemligen:

Hans Excellens m. m. Herr Grefve SPARRE, Hans
Excellens m. m. Herr GÜNTHER, Hans Excellens m. m.
Herr Friherre MANDERSTRÖM, Hans Excellens m. m. Herr
Friherre DE GEER, Hans Excellens m. m. Herr SIBBERN,
Statsrådet m. m. Herr WALLENSTÉEN, Statsrådet m. m.
Herr ALMQVIST, Statsrådet m. m. Herr EHNEMARK,
Statsrådet m. m. Herr Grefve HAMILTON, Statsrådet m. m.
Herr LAGERSTRÅLE, Statsrådet m. m. Herr BJÖRNSTJERNA,
Statsrådet m. m. Herr MALMSTEN, Norske Statsrådet m. m.
Herr LANGE, Norske Statsrådet m. m. Herr BIRCH-REICHEN-
WALD, f. d. Statsrådet m. m. Herr FÅHRÆUS, Öfverståt-
hållaren m. m. Herr Grefve HAMILTON, Öfverhofstallmä-
staren m. m. Herr BRAUNERHJELM.

Dessutom voro närvarande såsom hos det Kongl. liket
Vakthafvande: Kabinetts-kammarherrn m. m. Herr AF

WIRSÉN, Adjutanten m. m. Herr CASIMIR LEWENHAUPT, Ryttmästaren af Kongl. Lifgardet till Häst Herr Friherre BECKFRIES, Kaptenen af Kongl. Andra Lifgardet m. m. Herr Friherre RIBBING.

Enligt af Kongl. Maj:t i Nåder gifvet uppdrag åt Högstsalig Konungens tjänstgörande förste lifmedikus LILJEWALCH hade äfven blifvit kallade: professorn i patologisk anatomi Hr Friherre VON DÜBEN för att förrätta Högstsalig Konungens liköppning, med biträde af professorn i kirurgi m. m. Herr SANTESSON, professorn i kemi och farmaci Herr STENBERG, Hofapotekaren m. m. Herr SPRINCHORN, anatomie prosektorn Herr CHR. LOVÉN äfvensom läraren i rättsmedicin Herr A. HILARION WISTRAND, för att vid liköppningen föra protokollet, Kongl. Sundhetskollégii ordförande och ledamöter, samtliga Hofvens läkare, Kongl. Karolinska Institutets Herrar professorer, regementsläkaren Herr LEMCHEN och läkaren vid Kongl. Norska Skarpskyttegardet Herr NICOLAISEN; och hade nu till följe häraf jemte Högstsalig Konungens tjänstgörande förste lifmedikus m. m. Herr LILJEWALCH och öfrige nyss uppräknade infunnit sig:

Medicinalrådet m. m. Herr SONDÉN, medicinalrådet m. m. Herr A. T. WISTRAND, medicinalrådet m. m. Herr CARLSON, professorn i Materia medica m. m. Herr WAHLBERG, professorn i pediatrik m. m. Herr ABELIN, förste lifmedikus hos Högstsalig Konungen m. m. Herr FAYE, tjänstgörande lifmedikus hos Hans Maj:t Konungen m. m. Herr P. R. LUNDBERG, tjänstgörande lifmedikus hos Hennes Maj:t Enkedrottning DESIDERIA, m. m. Herr HÜLPHERS, tjänstgörande lifmedikus hos H. K. H. Hertigen af Östergötland, m. m. Herr WÄSTFELDT, lifmedikus m. m. Herr DELLVIK, lifmedikus m. m. Herr NERMAN, lifmedikus m. m. Herr GRILL och lifmedikus m. m. Herr D. V. LUNDBERG.

Högstsalig Konungens lik befanns upplagdt på ett bord uti dess s. k. audiensrum.

Sedan Hans Excellens Riksmarskalken hade förklaradt, att förrättningen kunde begynnas, uppläste förste lifmedikus LILJEWALCH följande

»Berättelse om Högstsalig Hans Maj:t Konung OSCAR I:s
sista sjukdom.

Högstsalig Hans Maj:t Konung OSCAR I:e hade, med undantag för bröstborgens bildning, icke någon stark kroppsbyggnad, men åtnjöt likväl under större delen af sin lefnad en temligen god helsa. Efter att såsom yngling hafva genomgått en svår tyfusfeber, angreps Högst-densamme i sin kraftfulla mannaålder af en reumatisk feber, hvilka begge sjukdomar fortgingo med vanligt förlopp, utan att efterlemna några för helsan menliga följder. Hans Maj:t kunde således vid uppstigandet på thronen, med oförtröttad arbetskraft och ostörd helsa egna sig åt den verksamhet hans höga kall fordrade, och gjorde ock detta med ett nit, som vittnade om den varmaste pligt-känsla. Vid vårbrytningarne inträffade likväl icke sällan en besvärande oregelbundenhet uti hjertats verksamhet. Detta sjukdomssymtom blef dock vanligen icke af lång varaktighet, utan vek inom kort tid för lindriga medel; och då Hans Maj:t nästan årligen under den mildare årstiden företog resor till aflägsnare landsorter eller till konungariket Norrige, samt oftast långt fram på hösten inflyttade till hufvudstaden, återvann organismen, genom vistandet på landet och genom den starkare rörelse, som Hans Maj:ts resor föranledde, hvad den under vintern genom ett ansträngande, stundom långt fram på nätterna fortsatt arbete, i förening med ett mera stillasittande lif, förlorat. Under loppet af år 1851 blef emellertid helsan allvarligt vacklande, hjertats rörelse blef fortfarande oregelbunden, matsmältningen stördes, och lefvern tilltog i omfång. Äfven nervsystemets viktigaste centralorgan visade omisskänneliga spår till en trötthet, som ovilkorligen fordrade hvila. Hans Maj:t begaf sig i följd häraf sommaren 1852 till badorten Kissingen, och företog efter badkurens slut en resa till Schweitz samt återkom till sina länder på hösten samma år med försvunnet lefverlidande och en jemväl i öfrigt förbättrad helsa. Men nu träffades fadershjärtat af den smärtsamma förlusten af en älskad son, och innan kort låg äfven den sörjande Høge fadren på sjukbädden, lidande af samma sjukdom, som öppnat grafven för den så bittert begrätne sonen. En

tyfoidfeber med särdeles långsamt förlopp hotade nu under flera veckor Hans Maj:ts lif, men lemnade slutligen rum för en konvalescens, som, ehuru långsam, dock ingaf förhoppningar om en för framtiden ostörd helsa. Dessa förhoppningar uppfylldes ock till någon del, och de skulle helt säkert hafva gjort det fullständigt, om icke de politiska förhållandena tagit Hans Maj:ts arbetskraft allt för mycket i anspråk, och bestämt Hans Maj:t till att förbise omsorgen för sin egen person, för att egna sig helt och hållet åt omvårdnaden af de begge folkens angelägenheter, hvilkas lycka utgjorde högsta målet för den konungsliga pligtkänslan. Det själen öfveranstängande arbete Hans Maj:t i följd häraf underkastade sig, de uteblifna eller förkortade sommarresorna, jemte försummandet af en väl behöflig badkur, togo slutligen ut sin rätt, och med ingången af år 1857 började Hans Maj:ts helsa ånyo på ett högst oroande sätt blifva vacklande, med tydliga blodkongestioner åt hufvudets ädlare delar. De nedre extremiteterna, hvilkas muskulatur alltid varit svag, började ock svigta under kroppens tyngd, och, på samma gång som kombinationsförmågan för dessa delars rörelse befanns störd besvärades Hans Maj:t af svindel, särdeles vid hufvudets rörelser, samt af kräkningar, hvilka symtom, i förening med en förminskad arbetskraft och ofrivilliga muskelryckningar antydde närvaron af ett djupare lidande, sannolikt en ramollition i det centrala nervsystemet. Oförmågan att fullgöra sina konungsliga pligter alstrade nu hos Hans Maj:t en djup melankoli, och Hans Maj:t uttalade sjelf redan i sjukdomens början sin öfvertygelse om dess obotlighet. Ehuru denna öfvertygelse beklagligtvis icke kunde annat än delas af dem, som hade det oskattbara förtroendet att vara Hans Maj:ts läkare, ansågo vi likväl icke tillständigt, att då offentligen uttala densamma. De mot sjukdomen använda medlen blefvo ock utan någon väsendtlig verkan: den i de nedre extremiteterna börjande förflamningen ökades småningom, och efter det Hans Maj:t i känslan af sin oförmåga att längre utföra det höga värf, till hvilket Försynen honom kallat, uti dåvarande H. K. H. Kronprinsens händer öfverantvardat de förenade rikenas styrelse, lemnade den djupa melankolien rum för en allt mer och mer tilltagande sjuklig liknöjdhet jemväl för

de ännen, som Hans Maj:t i sin helsas dagar omfattat med det mest lifliga intresse. Sjukdomen fortgick der- efter långsamt mot sitt mål och förlamningen började så småningom sträcka sig till öfriga, af viljan beroende muskler, så att mot slutet af sistlidna Juni månad både nedre och öfre extremiteterna jemte utförsgångarnas slut- muskler voro nästan fullkomligt förlamade, under det att ofrivilliga ryckningar tidtals satte högra benet i en dar- rande rörelse. Nu hade äfven matlusten försvunnit och, oakadt matsmältningen förblef ostörd, hade dock kroppen starkt afmagrat, under det att de dittills ytliga, ofta i läkning stadda liggsåren, hvilka sedan mera än ett halft år förefunnits, utan att föranleda någon betydligare smärta, började vidga sig och antaga ett gangrenöst utseende. Krafterna sjönko härunder allt mer och mer; talförmågan, redan förut inskränkt, upphörde slutligen alldeles; lun- gorna fylldes af slem, som, i följd af respirationsmuskler- nas börjande förlamning, endast med ökad svårighet kunde upphostas; och den 8 Juli klockan 8 på morgonen ut- slocknade Hans Maj:t i en stilla död, hvilande uti ar- marna på sin Höga Gemål, som under den mer än två- åriga sjukdomen aldrig vikit från hans sida, samt omgif- ven af samtliga den Kongl. familjens öfriga medlemmar, jemte Henne under bittra tårar knäböjande vid den oför- gätlige, så länge pröfvade familjefadrens dödsbädd.

De första spåren till den nervsjukdom, för hvars ut- veckling jag nu redogjort, och hvilken förde Högstsallig konungen i grafven, yppade sig redan för längre tid till- baka, ehuru det först var under de sista sex till åtta åren af Hans Maj:ts lefnad, som den, enligt hvad vi sett, uppträdde med mera bestämda, och slutligen med så ho- tande symtomer. Hvar och en som haft lyckan att när- mare nalkas Hans Maj:ts person och varit i tillfälle att under en längre följd af år se Högstdensamme i dess dagliga umgänge, har icke kunnat undgå, dels att förvå- nas öfver den högst ovanliga förmåga Hans Maj:t städe ådagalade att i minnet qvarhålla de mest olikartade de- taljer, dels att beundra den snabba uppfattningen, det säkra omdömet och den sällsynta klarhet i framställnin- gen, som framlyste i hvarje dess föredrag. Men jemte detta kan han icke undgå, att erinra sig, huruledes Hans

Maj:t stundom midt under ett samtal, åt hvilket han egnade hela sin uppmärksamhet, med ens tycktes aflägsna, och verkligen aflägsnade sin tanka till något annat föremål, vid hvilket han, utan att kunna störas, lät den hvila, vanligen endast några ögonblick, men stundom flera minuter och än längre, hvarefter det afbrutna samtalet fortsattes, såsom om det icke varit afbrutet. Det egendomliga uttryck Hans Maj:ts anletsdrag, särdeles blicken, vid sådana tillfällen antogo, och det krampaktiga tillstånd, eller de ofrivilliga rörelser, som derunder stundom egde rum än i ett, än i ett annat muskelparti, hänvisa på sannolikheten, att denna tidtals ofta påkommande tankspriddhet hade sin orsak i ett börjande lidande uti det centrala organ, genom hvilket tankan födes. Jemte detta från nervsystemets viktigaste organ utgående symtom framträdde på de sednare åren, såsom redan omnämndt är, en tilltagande svaghet i nedre extremiteternas muskler, med osäkerhet i rörelsernas kombination, antagligen beroende på en börjande organisk förändring, antingen endast i det organ, som betvingar sjelfva rörelseförmågan, eller ock tillika i det, af hvilket rörelsernas regularisering är beroende. Den anatomiska undersökning, som nu kommer att företagas, skall utvisa, om någon upptäckbar strukturförändring i nervsystemets centralpartier är förhanden, eller om de störda funktionerna hafva egt rum, utan att det obehäpnade ögat kan angifva sätet för eller beskaffenheten af den förändring, som måste antagas för handen, då organets funktion är störd. Denna undersökning kommer äfven att ådagalägga, hvilken sjuklig förändring förefinnes i hjertats byggnad, såsom orsak till de oregelbundna rörelser, för hvilka detta organ stundom varit utsatt.

Innan jag afslutar den korta berättelsen om den oförgätlige konungens sista sjukdom, bör jag upplysa, att professorerne HUSS och MALMSTEN ända från sjukdomens början i behandlingen af densamma deltagit, samt att professorerna CONRADI och HEIBERG blifvit från konungariket Norrige hitkallade till konsultation, enär Högstsalig Hans Maj:t Konungens norske lifmedikus professor FAYE då var på en längre utrikes resa stadd. Äfven bör jag upplysa, att behandlingen af Hans Maj:ts sjukdom blifvit under tvenne månader sistlidet år öfverlemnad åt Dr

KUYLENSTJERNA, för att utröna, om animalisk magnetism skulle kunna medföra något gagnande inflytande, sedan vi öfrige läkare förklarar, att återställandet af Hans Maj:ts helse låge utom konstens förmåga.

Stockholm den 12 Juli 1859.

P. O. Liljewalch.

Tjenstgörande förste lifmedikus
hos Högstsalig Hans Maj:t Konung OSCAR.

Derefter tillkännagaf Herr förste lifmedikus LILJEWALCH, det hade på Kongl. Maj:ts nådiga befallning den 9 Juli, till hämmande af en börjande förvandling, en för ändamålet beredd arsenikblandning blifvit i det Kongl. liket injicerad, och uppläste Hr Dr A. H. WISTRAND följande vid detta tillfälle förda protokoll:

»År 1859 den 9 Juli klockan 1 eftermiddagen för rättades å Stockholms Slott, uppå Hans Maj:t vår nu regerande Allernådigste Konung CARL XV:s nådiga befallning, en förberedande behandling af liket efter Högstsalig Konung OSCAR I:e, till hämmande af börjad förvandling, hvarvid voro närvarande:

Hans Excellens Riksmarskalken Herr Grefve LEWENHAUPT, Herr Öfverhofstallmästaren BRAUNERHJELM, Herr Kabinettsskammarrherrn AF WIRSÉN, Herr Kammarherrn och vakthafvande Adjutanten Grefve CASIMIR LEWENHAUPT, Herr förste Lifmedikus LILJEWALCH, Herr Medicinalrådet SONDÉN, i egenskap af tienstförrättande ordförande i K. Sundhets-kollegium, Herr Professor MALMSTEN, Herr Professor SANTESSON, Herr Professor Friherre VON DÜBEN, Herr Hofapotekaren SPRINCHORN, samt Herr Dr A. H. WISTRAND, hvilken vid detta tillfälle förde protokoll.

Herr förste lifmedikus LILJEWALCH tillkännagaf, att Kongl. Maj:t befallt, att liket efter Högstsalig Konungen skulle öppnas den 12 dennes klockan 10 förmiddagen, men att, till förekommande af börjad förvandling, en för detta ändamål beredd arsenikblandning förut borde i det Kongl. liket injicieras. Derefter anmärktes och antecknades följande angående likets

Yttre Besigtning.

Det Kongl. liket, hvilket af alla de närvarande väl igenkändes, och hvars anletsdrag visade ett lugnt ut-

tryck, fanns upplagdt på ett bord uti Högstsalig Konungens sängkammare.

Likstelhet fanns endast i högra knä- och fotlederna samt i underkäken.

Hela kroppen befanns särdeles starkt afmagrad, så att knölarne på både de långa benen samt refbenen och ryggradens tagguskott voro framstående.

På hela ryggen äfvensom öfre delen af lårens baksida förefunnos svaga likblånader.

På venstra sidan af näsan omkring $1\frac{1}{2}$ tum från dess spets, tätt invid sjelfva näsryggen, fanns en liten hudlöshet, som upplystes hafva tillkommit, då en efter döden tagen gipsmask aflossades.

På framsidan af underbenen (*antierura*), dock mest på det venstra, funnos knappnålshufvud- till ärtstora, ljusbruna, dels spridda, dels sammanflutna fläckar, hvilka icke höjde sig öfver hudytan.

På högra sidan öfver korsbenets (*ossis sacri*) undre rand, emot anus, fanns en oval, ett tum lång fläck af mörkbrun färg, och derofvan, sammanhängande med densamma, en gulaktig, något större, halfmånformig, dylik fläck, hvilka båda tillsammans utgöra märken efter ett ofullständigt läkt liggsår.

På venstra sidan å ett, nyssbeskrifna motsvarande, ställe fanns ett 3 tum långt, 2 tum bredt liggsår, å hvilket brandskorpa ännu finnes qvarsittande.

Öfver högra tarmbenet (*os ilium*), ungefär vid dess förening med korsbenet, fanns en $\frac{3}{4}$ tum lång, yttlig hudlöshet, samt på tagguskotten af de 7 nedre länd- och ryggkotorna ännu något mindre dylika.

Efter sålunda verkställd yttre besigtning företogs den nådigst anbefallda injektionen, hvilken verkställdes på det sätt, att venstra stora halspulsådern (*carotis sinistra*) öppnades och uti densamma, mot hjertat, insprutades omkring $1\frac{1}{4}$ skålpund hvit, finslammad arsenik, $\frac{1}{4}$ skålpund destilleradt vatten samt 5 skålpund med essencer försatt destillerad terpentin. Derefter förenades den å huden gjorda inskrifningen och det Kongl. liket återflyttades till sängen.

In fidem protocollii

Dr A. Hilarion Wistrand.

Efter uppläsandet häraf fortsattes af Herr professor friherre VON DÜBEN den nådigst anbefallda förrättningen, med biträde af Herr professor SANTESSON och Herr pro-sektor LOVÉN, dervid protokollet fördes af Herr Dr A. H. WISTRAND.

I afseende på den yttre besigtningen anmärktes här-vid ytterligare följande:

Det Kongl. liket har icke under de sednaste dagarna undergått någon annan förändring än att på framsidan af högra skuldran framträdt några nätformiga, gråbruna fläc-
kar (*vibices*).

Brandskorpan å det härofvän anmärkta liggsåret, på venstra sidan öfver korsbenet, befinnes vid inskärning sträcka sig i midten $4\frac{1}{2}$ och vid ränderna 4 linea djupt, och är det djupa lagret af huden, äfvensom underlig-
gande fettlager något genomdränkt med blod.

I öfrigt företer den yttre besigtningen ingenting att anmärka.

Inre Besigtning.

Hufvudet. Hufvudsvålen är blek och blodfattig.

Benkalotten (*cranium*) är tunn, med mycket ringa, nästan ingen märgsubstans; dess inre lamell visar djupa intryckningar efter kärnen och Pacchionska granulationer, så att på några ställen benkalotten är mycket genomskin-
lig. Små, fina granulationer från benet förefinnas längs efter kärnen å benkalottens insida (*osteophyter*).

Hårda hjernhinnan (*dura mater*) är starkt fasthän-
gande vid hufvudskålens insida, allestädes förtjockad, sär-
deles mot hjernlian (*falx cerebri*) till, och fasthängande vid fina hinnorna längs efter långa blodledaren (*sinus longitu-
dinalis*). Efter hårda hjernhinnans aflossande utsväller hjernmassan och visar de fina hinnorna (*arachnoidea et pia
mater*) temligen blodfyllda och friska, med undantag af en
något tjockare rand längs efter långa fåran (*sulcus longi-
tudinalis*), från hvilket ställe å båda sidor utgå talrika
Pacchionska granulationer.

Stora hjernans vindlar (*gyri cerebri*) äro afplattade, så att fårorna (*sulci*) dem emellan äro nästan fullständigt utplånade.

Hjernmassans färg är på ytan gråblek med en svag skiftning i rött. Vid tryckning på dess yta öfver sidokamrarna (*ventriculi laterales*) märkes tydlig fluktuation. Vid hjernmassans genomskärning befinnes densamma af gråhvit färg, temligen rikt blodprickig.

Sidokamrarne innehålla tillsammans vid pass $\frac{1}{3}$ kvarter något oklar vätska (*serum*); de äro betydligt utvidgade, synnerligast de bakre hornen (*cornua posteriora*) och deras inre beklädnad jemte 2 à 3 linier af den närmast utanför liggande hjernmassan äro uppmjukade till en blek massa, liknande löpnad mjölk (*emollitio alba*).

I spetsarne af den stora hjernans bakre hemisferer sträcker sig denna hvita uppmjukning på den högra sidan nära en tum, på den venstra sidan nära en och en half tum, från hjernkammarens väggar räknadt, bildande uppmjukningshårdar på högra sidan af en mindre valnöts, och på den venstra sidan af ett hönsäggs storlek.

Genomskinliga skiljeväggen (*septum pellucidum*) är också till största delen uppmjukad.

Hjernbalken (*corpus callosum*) är äfvenledes uppmjukad.

Ådernäten (*plexus choroidei*) äro bleka och sammantryckta.

Öfriga delar af stora hjernan visa ingen sjuklig förändring; blodkärlen friska och fria.

Vid uttagande af lilla hjernan (*cerebellum*) befinnes dess högra halfva, medelst gamla, fasta adherenser, å mer än en tums utsträckning, fastväxt vid hårda hjernhinnan; på detta ställe är lilla hjernans massa rödbrun till färgen, något uppsvälld, så att i densamma tydligt urskiljes en från den öfriga hjernmassan begränsad svulst af ett mindre hönsäggs storlek, hvilken vid genomskärning innehåller en rund håla af en half tums diameter, ofullständigt fylld med ett skrumpet, blekgult, i sönderfallning stadt fibrinkoagulum; hålan omgifves af en fullt organiserad bindväfssäck. Derutomkring finnes, i ytterligare fullt en half tums utsträckning, hjernmassan uppmjukad, genomdränkt med blod och vid mikroskopisk undersökning visar den sig sönderfallen i bitar och uppblandad med färgämne (*pigmentum*) samt kornceller och kornkroppar. Lilla hjernans massa är för öfrigt frisk.

Varolsbryggan (*pons Varoli*) och förlängda märgen (*medulla oblongata*) visa ingen sjuklig förändring.

Hufvudskålens inre lamell är äfven i botten (*basis cranii*) ojämn af små bengranulationer. I lilla hjernans högra grop (*receptaculum cerebelli*), der den förut anmärkta fastväxningen egde rum, finnes hårda hjernhinnan lätt aflossande från benet, hvilket derunder är något gropigt och anfrätt.

Uti stora nackhålet (*foramen magnum*) kännes andra halskotans ledgångsutskott (*dens epistrophei*) starkt framskjutande.

Bröstet.

Bröstbetäckningarna innehålla ett, ungefär en half tum tjockt fettlager (*panniculus adiposus*).

Alla reffbensbrosken, synnerligast de öfversta, äro förbenade.

Bröstets inelfvor hafva sinsemellan normalt läge.

Hvardera lungsäcken (*saccus pleuræ*) innehåller omkring ett halft kvarter mörkröd vätska (*serum*). Båda lungorna (*pulmones*) äro fria, af luft utspända, fylliga och starkt pigmenthaltiga. I spetsen af den venstra lungan finnes ett litet, under ytan föga indraget ärr. För öfrigt äro lungorna fullkomligt friska.

Hjertsäcken (*pericardium*), temligen rikt fettbelagd, innehåller ett par matskedar mörkröd vätska (*serum*).

Hjertat (*cor*) är äfven något litet fettbelagdt å högra halfvan, hvars väggar äro tunna och något fettvandlade. Högra hjerthalfvans valvler och mynningar äro friska; papillärmuskulerna särdeles klena.

Den venstra hjertkammaren (*ventriculus cordis sinister*) är något utvidgad; dess väggar af något mindre än vanlig tjocklek; trabeklerna och papillärmuskulerna tunna och platta, de sednare i spetsen bindväfvandlade, hvarjemte utlöpande senor äro sins emellan till en del sammanvuxna. Mitralvalveln (*valvula mitralis*) är något förtunnad och kort, i öfrigt frisk. De halfmånformiga valvelerna i stora hjertpulsådern (*valvula semilunares aortæ*) äro sjukligt förändrade på det sätt, att den högra valveln i hela dess fria rand är förtjockad och likasom dubbel med en, i linea hög, kamlik, i spetsen trädig, längs valvelns inre

yta gående utväxt (*exerescencia*). Längst åt höger finnes en konisk, med basen vidhängande, kalkartad utväxt, hvars bas äfven sträcker sig något inåt kammaren. De tvenne öfriga halfnånformiga valvlerna äro sinsemellan sammanvuxna, så att skiljeväggen dem emellan är i det närmaste försvunnen. Dessa valvler äro dessutom betydligt förtjockade, sammandragna och något inrullade. Den fria valveln är $4\frac{9}{12}$ tum, den sammanväxta jemnt 2 tum bred. Största vidden af den venstra hjertkammaren är 8 tum. Aorta straxt ofvanför valvlerna är $4\frac{1}{2}$ tum i omkrets.

Hjertförmakens väggar äro särdeles tunna.

Bukhålan.

Uti bukens betäckningar ingår ett icke obetydligt, 1 tum tjockt fettlager.

Bukhinnan (*peritoneum*) är frisk; men å begge sidor finnas yttre ljumskbräck, af den vidd, att trenne sammanlagda fingrar kunna genom bräckhalsarna införas.

Nätet (*omentum*), $\frac{1}{2}$ tum tjockt, betäcker bukens inelfvor, hvilka hafva normalt läge och icke förete några sjukliga sammanväxningar.

Magsäcken (*ventriculus*), nästan tom, är fram emot nedre öppningen (*pylorus*) något tjock; slemhinnan derstädes lindrigt hypertroferad; magsäckens väggar i öfrigt allestädes friska.

Tarmkanalen innehåller i öfre delen tunnare i nedre delen något fastare slem och brungröna ekskrementer. Tunntarmarne (*intestina tenuia*) äro friska; på deras slemhinna, å valvula ilio-coecalis, och vid pass 3 tum upp i tarmen, stå körtelmynningarna öppna och hinnan sjelf är der särdeles tunn och seg.

Groftarmen (*intestinum crassum*) är alldeles frisk.

Tarmkåxet (*mesenterium*) är styft af ett, $\frac{3}{4}$ tum tjockt, fettlager.

Magkörteln (*pancreas*) är frisk.

Lefvern (*hepar*) är mycket liten, synnerligen dess venstra lob; i massan tät och hård, men utan spår till ärrbildning eller cirrhotisk förändring. Lefvern är 8 tum bred, 7 tum hög och $3\frac{1}{2}$ tum tjock.

Gallblåsan (*vesicula fellea*) innehåller omkring en matsked mörkbrun, grymig galla.

Mjelten (*splen*), något uppsvälld, visar dock ingen sjuklig förändring.

Njurarne (*renes*) äro inbäddade uti ett, ett par tun tjockt, fettlager, hvilket äfven sträcker sig in i njurbäckenet; deras massa är frisk; urinledarne (*ureteres*) fria och friska. Binjurarne äfvenledes friska.

Urinblåsan (*vesica urinaria*) innehåller ett par matskedar oklar urin; dess väggar och slemhinna friska; blåshalskörteln tredje lob (*lobulus prostatae tertius*) är något stor.

Ryggmärgshålan.

Ryggmärgen (*medulla spinalis*) är omgifven af en stor mängd fett, dess hinnor friska, äfvensom dess massa.

I öfrigt intet att anmärka.

Stockholm som ofvan.

Visum, repertum
Gust. von Dübén.

Sedan ofvanstående blifvit uppläst, underskrefvo,
såsom vid liköppningen biträdande:

C. G. Santesson. Sten Stenberg. C. Sprinchorn. Chr. Lovén.

såsom läkare under Högstsalig Konungens sista
sjukdom:

P. O. Liljewalch.

P. H. Malmsten.

såsom i öfrigt vid liköppningen närvarande:

C. U. Sondén.

A. T. Wistrand.

A. G. Carlson.

F. Faye.

P. R. Lundberg.

H. Hülphers.

F. A. Wästfeldt.

C. Dellvik.

W. W. Nerman.

I. D. Grill.

D. V. Lundberg.

P. F. Wahlberg.

H. A. Abelin.

J. Lemchen.

J. Nicolajsen.

och såsom protokollsförande:

Dr A. Hilarion Wistrand.

Ofvanbeskrifne vid obduktionen funna patologiska förändringar, jemförda med de i ofvan intagna sjukdomsberättelse och i de offentliggjorda bulletinerna anförda sjukdomssymtomer, gifva anledning till följande slutsatser rörande sambandet dem emellan:

1) Den oregelbundenhet i hjertats rörelser, hvilken under flera år tidtals mera, tidtals mindre besvärat, berodde på närvaron och utvecklingen af de i aortavalvlerna funna

sjukliga förändringarna, hvilka, uppkomna vid den i sjukdomsberättelsen omtalade rheumatiska febern, sedan dess fortvarat och ökats, så att de vållat förtunning af venstra kammarens vägg och utvidgning af dess håla, men på samma gång, ehuru auskultatoriskt iakttagliga, genom naturens åtgärd utjennats och modifierats under årens lopp, så att de tillåt it hjertat fungera, fastän mindre regelbundet och fullständigt.

2) Den i sjukdomsberättelsen skildrade tankspriddhet, hvilken från flera år tillbaka iakttagits och hvilken står i samband med sedermera (1857) skarpare framträdande symtomer, — kongestjoner till hufvudet och förminskad arbetskraft, — eger sin förklaring i den funna sjukliga förändringen af hårda hjernhinnan, hvilken, genom en smygande, sig äfven till hufvudskålens inre skifva sträckande, kronisk inflammation, var dels i ovanligt hög grad förtjockad, dels starkt sammanvuxen, å ena sidan med hufvudskålen, å andra sidan med fina hjernhinnorna och genom dessa med de öfre hjernvindlarnas yttre lager.

3) Den uti lilla hjernans högra hälft funna blodutådring, hvilken genom sin ofvanbeskrifna beskaffenhet och inverkan på underliggande ben visar sig hafva haft en ganska lång tillvaro, har ock sannolikt vid samma tid, eller början af år 1857, egt rum, røjande sin uppkomst, genom stegring af ofvannämnda hjernsymtomer samt genom tillkomne svindel och kräkningar, och sitt fortfarande inflytande genom de anmärkta oordningarna i muskelrörelserna, synnerligast i nedre extremiteterna, samt oförmågan att öfver dessa rörelser bestämma.

4) Snart derefter har äfven börjat utveckla sig den i stora hjernan — bakre loberna, sidoventriklarnas väggar, septum och corpus callosum — funna uppmjukningen med åtföljande utgjutning i ventriklarna och dessas utvidgning, hvilken förändring till sin början karakteriserats af den tilltagande sjukliga liknöjdheten, sedermera af den fortskridande förflamningen i de viljan underkastade musklerna och slutligen af lamheten i utförsgångarnas, tal- och respirationsorganernas muskler.

5) Såsom sannolik kan slutligen framställas den förmodan, att, då i öfrigt intet tecken till någon inflammation inom kroppen förefanns, den kring den gamla blodhården

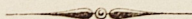
i lilla hjernans högra lob funna nytillkomna inflammatoriska processen varit orsaken till de under allra sista tiden uppträdande, i de offentliggjorda bulletinerna omtalade febersymtomerna, och således är att anse såsom den sista symptomatiskt iakttagna och anatomisk märkbara sjukliga förändringen.

Stockholm som ofvan.

Gust. von Düben.

Vidimeras ex officio

Dr *A. Hilarion Wistrand.*

42
i lilla hjertans hjerta lab lamma utslutnings
riktig processen varit öfverförd till de under alla tiden
upprättade i de tillfälliga ballastens omständiga
beräkningar och således är alltså äro den
ekonomiska iakttagelse och anatomisk märkliga
förändringar.

Stockholm som öfver

Gust. von Hagen

Dr. A. W. Larsson
Hälsning

www.books2ebooks.eu